

*Катеринопільський відділ культури
КЗ Катеринопільська центральна районна бібліотека*

НАЙПЕРШЕ БУЛО СЛОВО

Пам'ятка читачеві

Катеринопіль 2018

*Найперше було слово : пам'ятка читачеві / укладач
Дудар К.П. - Катеринопіль :[Б.В.] ,2018.- 1 с.*

Пам'ятка читачеві пропонує ознайомитися з літературою, науковими працями та публікаціями з періодичних видань, що висвітлюють питання історії, становлення та розвитку української мови, сучасної мовної політики в Україні та зарубіжних країнах, надають допомогу при навчанні фаховій українській мові.

**Нації вмирають не від інфаркту.
Спочатку їм відбирає мову.
Ліна Костенко**

Мова – найбільший скарб будь-якого народу. У мові – уся доля народу. Без неї немає минулого, немає сучасного, немає майбутнього. Тисячоліттями, віками, роками плекала її земля предків, передавала з покоління в покоління. Досвід людства переконливо доводить, що занепад мови – це зникнення нації. Якщо мова стає необхідною і вживається насамперед національною елітою – сильною і високорозвиненою стає нація і держава.

Щороку, 21 лютого, світова громадськість відзначає Міжнародний день рідної мови. День був встановлений у листопаді 1999 року на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО з метою захисту мовної й культурної багатоманітності. Історія свята, на жаль, має трагічний початок. 21 лютого 1952 року у Бангладеш (Східний Пакистан) пакистанська влада жорстко придушила мітингувальників (це були переважно студенти), які висловлювали свій протест проти урядової заборони на використання в країні своєї рідної – бенгальської мови. Після проголошення незалежності Бангладеш у 1971 році, цей день відзначають в країні як день мучеників, вшановуючи пам'ять загиблих за рідну мову. Саме за пропозицією цієї країни ЮНЕСКО проголосило 21 лютого Міжнародним днем рідної мови.

За даними ЮНЕСКО, у світі існує близько 6000 мов. Майже половина з них знаходяться під загрозою зникнення. На думку фахівців, це трапляється в тому випадку, коли її перестають, з тої чи іншої причини, вживати та вивчати більше 30% носіїв мови. Лише в Європі небезпека загрожує 30 мовам, а 13 із них перебувають на межі зникнення.

Оскільки з 6 000 розмовних мов світу близько половині загрожує зникнення, ЮНЕСКО прагне підтримувати мову, як ознаку культурної приналежності особи. Окрім того організація вважає що вивчення іноземних мов та багатомовність є ключами до взаєморозуміння та взаємоповаги.

Щорічне відзначення цього дня використовується для скерування уваги на меншини з менш ніж 10.000 особами, що активно

розмовляють мовою. Часто ці мови не передаються наступному поколінню і потрапляють у забуття. Багато мов котрими розмовляють менше 100 осіб не задокументовані.

Міжнародний День рідної мови відносно молоде свято – до календарів усього світу воно ввійшло тільки у 1999 році. І в Україні воно також лише почало писати свою історію, хоча сама проблема української мови на українських землях нараховує кілька століть.

Наука, що досліджує розвиток мови, складається з ряду історико-лінгвістичних дисциплін (історична граматика, історична фонетика, історична лексикологія, історична діалектологія, історія літературної мови), кожна з яких має свій об'єкт вивчення. Однак усі вони підпорядковані спільній меті, і як окремі частини складають єдину науку – історію мови.

Соціальні функції мови надзвичайно широкі. Дехто вважає мову лише засобом порозуміння між людьми. Насправді ж цим не вичерпується її значення. У мові закодовує нація всю свою історію, багатовіковий досвід, здобутки культури, духовну самобутність.

Мова для кожного народу стає ніби другою природою, що оточує його, живе з ним всюди і завжди. Без неї, як і без сонця, повітря, рослин, людина не може існувати. Як великим нещастям обертається нищення природи, так і боляче б'є по народові зречення рідної мови чи навіть неповага до неї, що є рівноцінним неповазі до батька й матері.

Згадаймо слова В. Сосюри: "Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема". Рівень розвитку рідної мови є джерелом духовного розвитку народу. А на думку Є.М.Верещагіна і В.Г.Костомарова, "національна мова входить у поняття національної культури, бо природні умови, географічне положення, рівень і спеціалізація народного господарства, тенденція суспільної думки, науки, мистецтва – всі великі й малі особливості життя народу знаходять відбиття у мові цього народу". Тому знати, берегти і примножувати рідну мову – це обов'язок кожної людини. Народ, який не усвідомлює значення рідної мови, її ролі в розвитку особистості, не плекає її, не може розраховувати на гідне місце в суцвітті народів.

Мова – це історія народу, його світогляд, інтелектуальний та духовний результат кілька тисячолітньої еволюції кожного етносу. Без своєї мови, своєї самобутньої культури немає народу. Мова – найважливіший засіб спілкування людей і пізнання світу, передачі досвіду з покоління в покоління.

РАДИМО ЗВЕРНУТИСЯ ДО ТАКИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антоненко Л.А. Рідна мова в рідній школі: Свято рідної мови для 6-х класів/Л.Антоненко // Позакласний час. -2001. -№ 27. - С.36-37.
2. Байло Л.В. Дзвени, народу рідне слово! / Л.В.Байло // Позакласний час. -2001. -№ 5-6. - С.62-63.
3. Богомоллова Т. Рідна мова - життя духовного основа/Т.Богомоллова // Позакласний час. -2006. -№ 19-20. - С. 13-17
4. Гузовська Г.Р. Мова рідна , слово рідне...: (Сценарій свята мови) / Г.Р.Гузовська // Позакласний час. -2002. -№ 4. - С.20-24.
5. Гузовська А.І. Передаймо нащадкам наш скарб - українську мову: Сценарій /Г.Р.Гузовська // Позакласний час. -2004. -№ 15-16. - С. 1-27
6. Державною мовою в Україні є українська мова: Сценарій // Позакласний час. -2000. -№ 20-21. - С.9-10.
7. Деркач Л. Українська рукописна книга – джерело духовної культури народу: до Дня української писемності та мови / Л. Деркач // Дивослово. – 2016. – № 11. – С. 21-26.
8. Жадан Л. Неопалима купина: творчість письменників, повернутих в українську літературу / Л. Жадан // Шкільна бібліотека. – 2007. – № 10. – С. 10-11
9. Зелена Л.Т. Слово! Ти - гострая криця!: Усний журнал/Л.Т.Зелена // Позакласний час. -2003. -№ 4. - С.3-5.
- Ілляшенко Г. Мова – душа народу / Г. Ілляшенко // Шкільна бібліотека. – 2007. – № 10. – С. 12-13.
10. Ковальчук С.І. Бринить, співає наша мова, чарує, тішить і п'янить: Сценарій до свята української писемності та мови /С.І.Ковальчук // Позакласний час. -2002. -№9. - С.25-30.
11. Ковальчук С. Рідне слово: Інтелектуальна філологічна гра/ С.Ковальчук // Позакласний час. -2002. -№ 5. - С.96-99.
12. Кравцова Н. Моя мова калинова (сценарій лінійки, присвяченої Дню української мови і писемності)/ Кравцова Н. // Українська мова і література в школі. -2005. -№5. - С. 67-68.
13. Кривов'язюк О.А. Ну що б, здавалося, слова... / О.А.Кривов'язюк // Позакласний час. -2004. -№ 19-20. - С. 47-48
14. Крученюк Л. Хронопис українського мововживання / Л. Крученюк // Дивослово. – 2017. – № 1. – С. 25-31.
15. Мерчанська Є.І. Свято писемності й української мови: 21 лютого - День рідної мови /Є.І.Мерчанська // Позакласний час. -2002. -№ 4. - С.15-19.

16. Минуще все, лиш слово не мине: До Дня української писемності та мови // Позакласний час. -2003. -№ 18. - С. 13-16
17. Мойсеєнко С.І. Спочатку було слово.../ С.І.Мойсеєнко // Позакласний час. -2007. -№ 4. - С. 117-119
18. Протасова Г. Від "книжної" мови – до живої розмовної / Г. Протасова // Літературна Україна. – 2013. – № 44(14 листоп.). – С.
19. Рогальова О. "Наново літери створили": Усний журнал до Дня слов'янської писемності та культури / О.Рогальова // Українська мова та література. -2007. -Ч.17. - С. 17-20
20. Роянова А.М. О мово! Хто без тебе я?: Сценарій /А.М.Роянова // Позакласний час. -2006. -№ 1-2. - С. 35-37
21. Уп'ят Н. Мова - великий Божий дар для взаємного спілкування: Урок до Дня української мови/ Н. Уп'ят // Позакласний час. -2003. -№ 19. - С. 5-6
22. Усеукраїнський диктант національної єдності на Українському радіо // Літературна Україна. – 2010. – № 40(4 листоп.). – С. 1
23. Ющук І. "І вражою злою кров'ю ..." / І. Ющук // Дивослово. – 2014. – № 10. – С. 16-18.

Вивчаючи мову зверніться до словників:

- Ганич Д. І. Російсько-український і українсько-російський словник / Д. І.Ганич, І. С. Олійник. – 6-те вид., стер. – К. : МП "Фенікс", 1992. – 560 с.
- Російсько-український і українсько-російський сучасний словник. 65000 слів та словосполучень. Словник імен і географічних назв. Слова й словоформи з літерою Г / укл. М. Зубков. – Х : Фоліо, 2003. – 622 с.
- Іваницький С. Російсько-український словник / С. Іваницький, Ф. Шумлянський. – К. : Обереги, 2006. – 528 с.
- Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення. – К : Вища шк., 2001. – 351 с.
- Андерш Й. Ф. Російсько-український словник наукової термінології:Суспільні науки / Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова, М. В. Кравченко. – К. : Наук. думка, 1994. – 600 с.
- Войналович О. Російсько-український словник наукової технічної мови (термінологія процесових понять) / О. Войналович, В. Моргунюк. – К. : Вирій, 1997. – 256 с.
- Російсько-український українсько-російський сучасний словник + грамика / упор. О. В. Грушевський, Г. М. Коляда. – Донецьк : ТОВ ВКФ "Бао", 2003. – 480 с.

Російсько-український українсько-російський сучасний словник 65000 слів та словосполучень. Словник імен і географічних назв / упор. М. Г. Зубков. – Х. : Школа, 2006. – 620 с.

Демська О. М. Словник омонімів української мови / О. М. Демська, І. М.Кульчицький. – Львів : Фенікс, 1996. – 224 с.

Полюга Л. М. Словник українських морфем. Близько 40000 слів. – Львів Світ, 2001. – 449 с.

Словник фразеологізмів української мови / укл. В. М. Білоноженко та ін. – К Наук. думка, 2003. – 1097 с

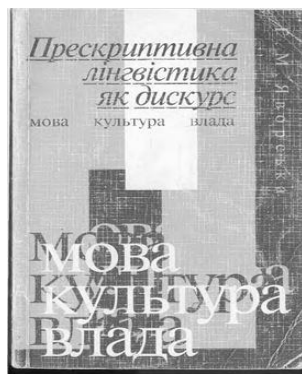
Сучасний орфографічний словник української мови 60000 слів / укл. С. В.Музичук. – Донецьк : БАО, 2003. – 768 с.

Сучасний російсько-український українсько-російський словник / укл. М.Зубков. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х. : Ранок, 2005. – 720 с.

Сучасний російсько-український українсько-російський словник 50000 слів + граматика / упор. М. А. Тищенко. – Донецьк : БАО, 2006. – 688 с.

Сучасний російсько-український українсько-російський словник 50000 слів + граматика / упор. М. А. Тищенко. -- Донецьк : БАО, 2006. – 688 с.

*До вашої уваги останні надходження до
районної бібліотеки*

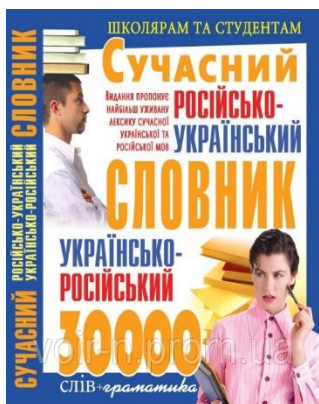
81 Яворська Г.М. Прескриптивна лінгвістичка як дискурс :Мова , культура, влада / Г.М. Яворська.— К.: Нац. акад. наук України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, 2000. — 288 с.: Бібліогр. : С.257-285

У монографії виствітлюються теоретичні проблеми регулювання мовної діяльності суспільства, співвідношення дескриптивного та прескриптивного підходів до мови. Вияви соціальної активності щодо мовних питань

інтерпретуються як різновид метамовної рефлексії і досліджуються у логіко-лінгвістичному та культурно-семіотичному аспектах. Особливу увагу приділено теоретичним проблемам мовної норми.

Соціонормативний (функціонально-комунікативний) аспект розгляду мовних питань поєднується з їх когнітивною інтерпретацією. На

матеріалі мовних реформ аналізуються механізми маніпулювання мовою, проблеми влади та ідеології.
Для лінгвістів, філософів, соціологів

**81 Сучасний російсько- український
українсько – російський словник : 30 000 слів
+ граматика / /Укладач М.А.тищенко.—
Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО» , 2004.— 384с.**

Словник включає близько 30 000 слів ,
найбільш уживаних у побуті, діловому та
культурному спілкуванні.

Рекомендований для учнів усіх типів шкіл,
студентів середніх та вищих закладів .

викладачів.

Склала пров. бібліограф Дудар К.П Видавець: КЗ
Катеринопільська районна бібліотека 20500
смт.Катеринопіль вул. Соборна,46 E-mail: katerbib@ukr.net